

Zavezniki prevzamejo holandske ladje.

KAJZERJEV BREZOBZIRNI BOJ NA MORJU JE IZSILIL TA KORAK.

Kajzerjeva Nemčija ni dovolila dovažati živeža na Holandsko.

Washington, D. C. — Po večmesečnih brezuspešnih pogajanjih s Nizozemsko so Združene države in Velika Britanija sklenile, da prevzamejo dne 18. marca vse nizozemske ladje v zaveznikih pristaniščih, če Nizozemska ne sprejme do tega dne slične pogodbe. Zavezniki dobe na ta način ladje ob času, ko jih potrebujejo in ki odrinejo en milijon ton vode. Nizozemski poslanik Augustus Phillips je imel sestanek s predsednikom Wilsonom, valed tega prikažeje v diplomatskih krogih, da pokaže končni apel svoje dežele, da se akcija odloži ali modifizira. Znamenja ne kažejo, da zavezniške vlade odnehajo od svojega zaključka. Faktično se razume, da so diplomatični zastopniki Velike Britanije in Amerike že predložili končne komunikacije v Haagu.

V zameno dobe Nizozemci liberalno odškodnino in moko za kruh, ki jo nujno potrebujejo.

Kajzerjeva Nemčija bo seveda prisiljena na Nizozemce, da ne napravijo pogodbe s zavezniki, in radi tega ni drugega izboda, kot da zavezniki prevzamejo nizozemske ladje po mednarodnem zakonu.

Uradniki in diplomati ne verjamejo, da ta korak pihne Nizozemsko v vojno, kakor so nekateri prerokovali svoječemu. Ta korak je povzročila kajzerjeva Nemčija s brezobzirnim bojem na morju. Po prvotni pogodbi, ki jo je podpisal Nizozemski kralj, bi morale biti ladje, ki so v Ameriki, da odpuščejo nizozemske ladje iz ameriških pristanišev domov. Kajzerjeva Nemčija je razglašila, da torpedira vsako nizozemsko ladjo, ki odpluje iz domačega pristanišča.

Zavezniki so obvestili Holandsko, da so zanj pripravljene velike zaloge živeža in da lahko odpluje ladje pod pogojem, da se ladje vrnejo. Če kajzerjeva Nemčija ne dovoli Nizozemski polniti ladje, da ji dovažajo živež, zadene Nemčijo vso krivdo, da ne dobi Holandske živeža.

TEDA GLAVA.

Pittsburgh, Pa. — Med sinovno solneno Italijo Peter Toruom in Frank Passantijem je prišlo do dvojnega samokresa. Toruom je dobil tri krogle v glavo, tri v trebuh in dve v ledje. Kljub temu je tekel do bolnišnice Southside, ki je bila oddaljena pol bloka od hiše, v kateri se je vrnila blaka.

Fran Passanti je dobil dve krogi in policija ga ima pod ključem.

Policija je preskrbela brezplačno stanovanje tudi ženi Steve Fina. Na njenem stanovanju se je vrnil bo. Obtožnica ji očita, da je dejansko posegla v bitko in odala pet strelcev na Toruoma. Vzrok streljanja je žena.

DESET LADIJ ZGRADIL V DULUTHU.

Washington, D. C. — Izdijaki odbor je oddal naročilo za deset jeklenih ladij, ki bodo nosile po 3.500 ton. McDougal-Duluth kompanija v Duluthu, Ladje morajo biti zgrajene v letu 1919. Baltimore Dry Dock kompanija je dobila naročilo za šest jeklenih ladij z nabiralniki za olje, Hartman-Greiling kompanija v Green Bayu, Wis., pa zgradi dve valilni ladji iz jekla.

VREME.

Danes lepo in gorkeje vreme v Illinoisu; južni vetrovi. Solnični zahod ob 6.02 a. m.; solnični zahod ob 5.56 p. m.

Dinamit v ladjedelnici na Hog Islandu.

HUDOBNA NAKANA NEMŠKIH ŠPIJONOV SPOD-LETELA.

Če bi bil dinamit pravilno položen, bi blo pol ladjedelnice v zrak.

Washington, D. C. — Dudley R. Kennedy, ravnatelj departmeta za industrijalne razmere, je izpovedal pred senatnim preiskovalnim odborom, da so v mesecu februarju našli toliko dinamita v ladjedelnici na Hog Islandu, da bi lahko vrgel v zrak polovico ladjedelnice. Zvezni tajni uradniki so se trudili, da odkrijejo zlikovce, toda do sedaj še niso imeli uspeha.

Do te izpovedi je prišlo, ko je senator Nelson iz Minnesote vprašal Kennedyja, če je imela "Ameriška mednarodna korporacija" kakšne težkoče s špijoni.

"Malo se obnavljam, da po dam izjavo pri javnem zaslišanju," je rekel Kennedy, "toda fakt ostane, da smo v zadnjem mesecu našli 245 funtov dinamita na zemljišču. Če bi bil ta dinamit pravilno položen, bi vrgel v zrak polovico ladjedelnice."

Na odgovor senatorja Nelsona, kaj je njegov poklic, je Kennedy odgovoril, da je industrijalni inženir. Poklic industrijalnega inženirja je razložen v tem smislu, da industrijalni inženir študira razmere med delavci in podjetniki, njih zahteve in cilje.

Kennedy je nadalje izpovedal, da je druga zgradila prenočišča na svojem svetu, v katerih plačuje delavci za dno med 10 centov. Prenočišča so dno, zakurjena in osvetljena z gorst in mrazu vodn. Kadar bodo sedanjí načrti dovršeni, bodo delavci in njih družine oskrbljene z življenskimi udobnostmi po ameriški ceni. Kennedy je razložil, zakaj je bila vlada priključena izdati večje vsote denarja.

PRVA LADJA IZ ŽELEZOBETONA SPUSČENA V VODO.

Pacificna luka. — Prvo ladjo iz železobetona so spustili v morje. Delo je šlo gladko od rok, da so graditelji izjavili, da zgrade še štiri in petdeset večjih ladij iz železobetona. Pričakujejo, da bodo vse dograjene v osemnajstih mesecih.

Pred šestimi tedni so pričeli vlivati beton v forme za ladjo, ki bo nosila 7.900 ton in ji je ime "Fath". Inženirji so se po dokončanem spuščanju v vodo tako pohvalno izrekli o ladij, da so dejali, da je vsaka preizkušnja z valilno ladjo odveč.

Izjavili so, da bo ladja popolnoma kos plovbi po morju in da postavijo v nji takoj stroje. Eksperti, ki so bili navzoči pri spuščanju ladje v morje, so navdušeni valed nepričakovane uspeha.

Železobetonsko ladjo so spustili v vodo s travnika in eksperti izjavljajo, da se železobetonske ladje lahko grade povsod, kjer lahko dobe potrebni material. S tem odpadejo ogromni stroški za ladjedelnice, h katerim je treba dovažati vsaki material na veliko daljavo.

KUBANSKA VLADA DORILA POSOJILO OD ZVEZNE VLADE

Washington, D. C. — Združene države so posodile kubanski vladi \$15.000.000, da izvrši vojne priprave. Ravno ob tem času je dobila Velika Britanija \$20.000.000. Denar je posojen na obresti po pet odst.

Zavezniki dežeje so do sedaj dobile od Združenih držav \$4.949.400.000 posojila, ki se deli takole: Velika Britanija \$2.520.000.000, Francija \$1.440.000.000, Italija \$550.000.000, Rusija \$325.000.000, od katerih je bilo izplačanih le \$87.000.000; Belgija \$93.400.000, Srbija \$6.000.000 in Kuba \$15.000.000.

Detalji mornariškega programa ostanejo tajni.

TAKO ZAHTEVA PREVIDNOST VSLED NEMŠKE ŠPIJONAZE.

Amerika in zavezniški imajo na morju opraviti z brutalnim sovražnikom.

Washington, D. C. — V letnem mornariškem proračunu je določenih \$1.300.000.000 za mornariške potrebe v prihodnjem letu. Zbornišni mornariški odsek ne govori mnogo javno o teh potrebah, ker je boljše, da ne pridejo v javnost v detajlih, ker bi zanje izvedel sovražnik. Amerika in zavezniški imajo opraviti na morju z najbrutalnejšim sovražnikom, ki se poslužuje najnovejših iznajdb, da pogrezne bolniške plovila, trgovske ladje, žene in otroke. Nesametno bi bilo, če bi se na temu sovražniku obesilo na nas, kaj nameravajo napraviti Združene države in njeni zavezniški, da pomotejo z njim na morju.

Sklad, za katerega je določenih \$100.000.000, je na razpolago predsedniku, da skrbi za hitro in ekonomično dobavo materiala, opreme, municije itd.

"Svetu nečemo objaviti," je razlagal mr. Padgett, predsednik odseka, "koliko imamo razruševalcev in ladij za lov na potapljače, koliko jih gradimo in prikrivamo, da jih zgradimo. Dali smo lo okroglo svoto v proračun, da jo lahko predsednik porabi po svoji najboljši sodbi."

Postavku za mornarico je največja, kolikor jih je bilo do sedaj v katerikoli računu, vendar je pa na \$50.000.000 nižja, kot so sedanjí uradno.

Kajzerjeva Nemčija bi seveda rida pomorskega mornariškega programa v Zdrženih državah. Svoje se hune ima povsod, ki namerajo vse, da izvedo, če prihaja ura oprave za mornariške potrebe. Odsek za mornariške zadeve je tem vohunom zmešal strečno, ker ni detajliral, v kakšne namene bo služila večja vsota denarja, a katero razpolaga predsednik po svoji preudarnosti in potrebah, ki jih prinaša vojna.

LOVCI NA TIHOTAPCE SREJO STRELJATI LE V SKRAJ NI SILI.

Denver, Colo. — Državni konstablerji so dobili nove instrukcije, kako naj ravnaajo z avtomobili, ki prihajajo iz Cheyenna. Konstablerji ne smejo streljati, če niso bili nanje oddani streli.

Izumili so novo sredstvo, da vstavijo avtomobil, ki se ne bo osiral na znamenje "stoj". Prek ceste bodo položili desko, iz katere bodo strelili žebliji. Avtomobil, ki ne bo ustavil, bo moral voziti prek take deske, ki mu napravi luknje v gumijastih obročih.

Konstablerji na straži bodo morali biti oblečeni v uniformo. Njih naloga bo tudi pregledati seznam o ukradenih avtomobilih. Če najdejo v avtomobilu opojno pljavo, bodo aretirani vsi, ki so se peljali v njem.

Vsak oddelek konstablerjev bo imel visoko desko z napisom "stoj". Ponoči bo gorela rdeča luč. Pet in sedemdeset jardov od tega znamenja bo težala prek ceeste deska, iz katere bodo gledali žebliji. Ponoči bo pri tej deski gorela seveda rdeča luč.

KRITIČEN POLOŽAJ V CHARLESTONU.

Charleston, W. Va. — Dej je prenehal za nekaj časa in ljudje so mislili, da je nevarnost za poplavo minila. Kmalu je prišel padati še hušje in položaj v mestu je postal tako kritičen. Voda je vdira v kleti v trgovskem okraju. Poplava je uničila naprave za električno razsvetljavo in mesto je bilo kmalu zavito v temo. Zunaj mesta je voda segala do drugega nadstropja. Časniki so prenehali izhajati in ne bodo izšli, dokler se položaj ne obrne na boljše.

Wilson in McAdoo študirata nove železniške načrte.

ODŠKODNINSKE POGODBE SO PRVE NA VRSTI.

Meddržavna komisija sprečo kmalu sodbo o zahtevi za povračilo voznine.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson in železniški ravnatelj McAdoo sta konferirala o bodoči organizaciji železnice pod vladno kontrolo. Pred vsem zdaj čaka vlado naloga, da sklene z vsako železniško družbo pogodbo za odškodnino.

Pod direktivo John Barton Payna, John Skelton Williamsa, finančnega ravnatelja, in C. A. Prentisa, načelnika proračunske divizije, prično takoj z izdelovanjem teh pogodb.

Železniške družbe bodo odškodovane po povprečnih treh letnih dohodkih, ki končajo z dnem 30. junija 1917. Po sedanjí železniški predlogi ostanejo železnice pod vladno kontrolo eden in dvajset mesecev po končani vojni, predsednik ima pravico iniciirati ratno cene, ki so pa podvržene odobrenju meddržavne trgovske komisije. Sprejet je tudi obratni sklad \$500.000.000, a katerim razpolaga železniški ravnatelj, poleg pridejo še vse manjše železnice pod vladno kontrolo.

Zakladniški departament ima sedaj dosti denarja, da izvrši vse manjše denarne operacije.

Železniški ravnatelj McAdoo je odredil, da se sestavi železniški inventar z dne 31. decembra 1917, ko je prenehalo privatno nadzorstvo nad železnicami.

Meddržavna trgovska komisija sprečo kmalu svojo razsodbo nad zahtevo železniških družb za "15-odstotno povračilo voznine". Družbe so zahtevale povračilo voznine, če predstoj železnice prišle pod vladno nadzorstvo. Odsek za železnice pod vladno kontrolo, so obdržali več skupnih konferenc železniški ravnatelj in člani meddržavne trgovske komisije. Iz tega sklepajo, da meddržavna trgovska komisija kmalu naznani, kako sodi o zahtevi.

POVODENJ V MICHIGANU NAPRAVILA VELIKO ŠKODO.

Detroit, Mich. — Dej, ki je padel neprenehoma akoci štiri in dvajset ur, je povzročil veliko povodenj v nižjem Michiganu, ki je napravil nad en milijon dolarjev škodo. V nekaterih krajih je bil železniški promet ustavljen.

Iz Eaton Rapids poročajo, da je reka Grand prestopila bregove in napravila veliko škodo na lastnini.

Poročila o škodi, ki jo je napravila povodenj, prihajajo skoraj iz vseh mest v nižjem Michiganu. Škoda je največja v nižavah, po katerih tečejo reke Huron, Kalamazoo in Grand.

Narasa voda je odnesla mostova blizu Ypsilanti in v distriktu Jackson-Ypsilanti-Ann Harbor cenijo škodo nad \$250.000. V Ypsilanti in Ann Harborju so morali reševati ljudi s čolni, ker je bila nevarnost, da voda spodpluje hiše in pokopiže vse v valovih.

BOGAT RIBJI LOV.

Boston, Mass. — Ribiška ladja "Seal" je priplula z bogatim plenom v luko. Priprnela je 304.500 funtov polenovke. Ladja je bila le štirinajst dni na lovu.

LJUDSTVO NASKOČILO JEČO.

Pittsburgh, Kans. — Ljudstvo je podvzelo več poizkusov, da dobi iz ječe in linča Ed McIntyre, ki je obtožen, da je umoril 14-letno Frances Smith. Okrajni uradniki so ga prepeljali v Girard, odkoder ga odvedejo drugam, da ga ubranijo ljudske jeze. McIntyre je star 25 let in belokolce.

SOVJET ODOBRILO MIROVNO POGODBO.

V Washingtonu še nimajo uradnega poročila.

Petrograd, 15. marca. — Današnja brzojavka iz Moskve se glasi, da je kongres ruskih sovjetov sprejel mirovno pogodbo s cen-tralnimi državami s 453 glasovi proti 30. V Petrogradu pričakujejo, da bodo nemške čete valed tega zaključka ustavile prodiranje in Nemci najbrže ne bodo okupirali Petrograda.

London, 15. marca. — "Morning Post" je dobila večeraj brzojavko od svojega poročevalca v Moskvi, da je ratifikacija nemške pogodbe gotova stvar. To je bilo razvidno že večeraj iz razpoloženja med delegati, ki so se dali v veliki večini pregovoriti od Lenina in njegovih pristašev, češ, da je mir — "začnani mir", kakor ga imenujejo — absolutno potreben v svrhu, da se medtem opomore revolucija in zbira sveže bojovne sile. Okrog 3000 delegatov — delavcev, kmetov, vojakov in kozakov — se je udeležilo kongresa. (To se naravno ne strinja s gori omenjeno brzojavko, ki pravi, da je 435 delegatov glasovalo za pogodbo in 30 proti; kje so pa ostali? Op. ured.)

Druga brzojavka iz Petrograda se glasi, da je ratifikacija pogodbe sledila kompromisu med bolševiki in menševiki, ki so se baje dogovorili, da formalno odobro podpisani mir. Dnešnem poročanju, da je kongres odobril mirovno pogodbo, se stalno glavno mesto Velike Rusije, Poročevalce dostavljajo, da bodo Nemci najbrže podkati nekaj časa s prodiranjem proti Petrogradu, ali kakor hitro najdejo nov vzrok, bodo nadaljevali invazijo.

Močnost japonske intervencije.

Washington, 15. marca. — Današ je prišlo neuradno poročilo iz Petrograda, da je kongres sovjeta v Moskvi odobril mirovno pogodbo. V uradnih krogih so nekoliko poparjeni valed tega poročila, da pravno ni bilo trdnega pričakovanja o drugem razultatu, ker je znano, da se večina sovjeta nagiblje na pacifično stran.

Ker se ni uradnega poročila od poslanika Francisa, nočejo vladni uradniki razpravljati o stvari, vendar pa izražajo mnenje, da je zaključek sovjeta povečal nevarnost japonske intervencije v Sibiriji; obenem je akcija sovjeta zelo komplcirala splošni položaj.

Vsako upanje na hiter mir in celo vsako govorjenje o miru je zdaj prenehalo v Washingtonu. Vojna, vojna, vojna! — in nič drugega. Združenim državam in zaveznikom ne kaže drugega, kakor da zdrobe Nemčijo s silo orožja.

V amisu mirovne pogodbe ima biti Rusija vazalka Nemčije, toda vladni uradniki so prepričani, da večina ruskega naroda ne bo tako hitro uklonila vrata, čeprav so mase izrpane valed vojne. Veli ko upanje je, da bo ljudstvo južne Rusije prezrlo zaslužnevalne bojeje miru in vodilo gueriško bojevanje toliko časa, dokler ne izbruhne nova revolucija proti nemškemu gospodarstvu.

Poslanik Francis je večeraj sporočil iz Vologde, da je izjavil Trockij pred namestnikom ameriškega poslanstva v Petrogradu pred nekaj dnevi, da bo Rusija organizirala novo armado, ki bo sodelovala s četami v Ukrajini proti nadvladi Nemčije. Trockij je odločen nasprotnik mirovne pogodbe, ki jo valjujejo nemški imperialisti.

Japonci dolže Ameriko, da išče rusko semijo.

Washington, 15. marca. — Iz Tokija je prišla vest, ki se opira na zanesljive vire, da bo japonska vlada prej obvestila vlado Združenih držav o svojih ciljih in namelih, predno res izvrši kak korak glede na intervencijo v Sibiriji.

Stenografično poročilo o debati v japonskem parlamentu dne 14. februarja je razkrilo, da japonski političarji zahtevajo interveneljo v Sibiriji iz razloga, ker se boje, da je propadlo japonsko posojilo v Rusiji in pa zato, ker mislijo, da Amerika išče gotove kolonije v azijski Rusiji.

Dr. Takahashi Sakuje je dejal v debati, da Rusija dolguje Japonaki dvesto milijonov jenov (sto milijonov dolarjev), toda bolševiki so nemara ertali ta dolg in ako je to res, tedaj se mora Japonaka naplačati v Sibiriji. Nadalje je rekel dr. Takahashi, da je Amerika mlajne čase zelo zainteresirana v Rusijo in valed tega "je morda kaj resnice na govoricah, da bi Združene države rade dobile ruski teritorij Kamčatko ob Berinškem zalivu, ki loči omenjeno ozemlje od Alaske.

Japonski zunanji minister Motono je odgovoril, da njemu nloh nloh znana "aspiracija" Amerike po ruskem ozemlju in dejal je tudi, da vlada še nima uradnega poročila, da so bolševiki izbrali japonski dolg.

Američani na Finskem vječi.

Washington, 15. marca. — Dr. glavni departament je dobil vesti, da so Američani, ki so bili v Finsko na nevarnem plovilu, podli Nemcem v roke. Finske vojske so v Bjorneborgu pridrale 25. Američanov, ki so hoteli poiskati zavetje na Švedskem. Ameriški poslanik Morris v Stockholm je javi, da so brez napovede prišli vsi zavezniški poslaniki in Rusije na Švedsko, ki so potavali čes-Finsko,olino angleških poslanstva, se ni.

Washington, 15. marca. — Takaj so v skrbih zaradi misljo Ameriškega rdečega križa, ki je pred kratkem odpotovala iz Jaza (Himnaska) proti Odsal. Ker so Nemci med tem okupirali Odsalo, se je bati, da so Američani prišli v roke sovražniku. V misli je okrog 40 ameriških zdravnikov in bolniških strošnje.

Anglija ima saupanje v Japonaku.

London, 15. marca. — Minister zunanjih zadev Balfour je rekel večeraj v parlamentu, da ima angleška vlada popolno saupanje v Japonaku in da je po njegovem mnenju ravno tako odkritostna, kakor ostali zavezniški. Balfour je odgovarjal članu delavske stranke, kateri je zahteval pojasnila, kakšno stališče zavzema vlada s ozirno na nameravano invazijo Sibirije.

Nemci 65 milj od Helsinkiforma.

Kodanj, 15. marca. — Semkaj je prišlo poročilo, da so nemške čete, ki so invadirale Finsko, še 65 milj od Helsinkiforma, glavnega mesta finske republike.

London, 15. marca. — Po vesteh iz Petrograda, se nadaljujejo vroči boji med Avstro-Nemci in rdečo gardo v Ukrajini. Bolševiki so pojačali svoje čete a Čehi in drugimi deserterji iz Avstrije, ki se bore kakor levi proti ruskim invaderjem. Ker Nemci ustrelje vsakega ujetnika, šim ga dobe v roke, nudijo bolševike čete tem arditejši odpor in rajše poginejo na bojišču, kakor da bi se dale ujeti.

Velikega kneza Mihaela, katerega so bolševiki aretirali valed obtožbe, da se je zavezal s Nemci za ponovitev monarhije, so poslali v pregnanstvo v Perm ob sibirski meji kakih 700 milj vzhodno od Moskve. General Dumbadze, povzelnik garnizije v Vladivostoku, je izvršil samomor.

Vad sood morda se ne va, da je dnevnik "Prosveta" sile prijetljen pri svojih štataljih. Opazrite ga!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in okolice \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4635.

Datum v objavi: 2. pr. (Februarja 26-18) poleg vsega lista in posredno poslati, da vam je s tem davčen potekla naročnina. Posredno je prevečeno, da se vam ne ustavi list.

ČERNINOVE OBLJUBE ODKRIT KOT NAVADNE LAŽI

Vedno bolj jasno postaja, da sladki in gladki grof Černin, avstrijski minister za zunanje zadeve, odobrava kajzerjev vpad v brezmočno Rusijo. Kratka brzobjavka z dne 13. marca iz Berlina pravi, da nemške in avstrijske čete stoje pred Odso. Brzobjavka je došla iz kajzerjeve prestolnice in nihče ne more sumiti, da je prišla vanjo pomotoma, da pri navalu v Ukrajino in na Odso sodelujejo avstrijske čete.

Dogodki, ki so se odigrali v Rumunski ravno tako dokazujejo, koliko grof veruje izjavam avstrijskega grofa, kadar se izreče za principe, ki so podlaga demokratičnemu miru. Grof Černin razume seveda pravico in mir brez osvajanja, kot ga tolmajo v Berlinu in ne tako, kot ga razume demokratični svet.

Po poročilih, ki prihajajo državnemu departmentu in časnikom, sta Rusija in Rumunska izročeni na milost in nemilost Avstriji in Nemčiji. Obljube, ki sta jih storili Nemčija in Avstrija Rusiji in Rumunski niso vredne piškavega oreha. Nemške in avstrijske armade se vedno osvaja v Rusiji in po najnovejših vestih ne zahteva grof Černin samo, da Rumunska odstopi Dobrudžo Bolgariji, temveč zahteva, da vsi prehodni Karpatin in Zelezna vrata ob Donavi ostanejo v avstro-ogrskih rokah.

Te zahteve dokazuje, da se tudi Avstro-Ogrska kot vazalna Nemčija z njo vred pripravlja za prihodnjo vojno, če v tej vojni nemški avtokratje ne dosežejo, po čemur stezajo svoje roke. Za igrato nihče ne zahteva, da ostanejo vsi goraki prelazi ob meji v njegovih rokah, še manj pa Zelezna vrata ob Donavi, ki zapirajo po nji izhod v Črno morje. Avstrija zahteva gorske prehode in donavsko ožino, da lahko vdoro njene armade neovirano na tuje ozemlje, če tako zahtevajo njeni interesi in koristi njene gospodarice — Nemčije. Osvojevalni nameni Avstrije in Nemčije so tako očitni, da živ krst ne more verjeti avstrijskemu grofu Černinu, če stokrat priseže, da je Avstrija za samoodločevanje narodov in proti osvojitvi tujega ozemlja.

Zadnja čini Avstrije dokazujejo, da je pokorna podložnica nemškega kajzerja in da Černinove govornice o pravičnosti in miru brez aneksij niso imele drugega namena kot potolažiti razburjene narode v Avstriji, ki so demonstrirali proti nadaljevanju vojne in zahtevali, da se sprejmejo demokratični mirovni principi predsednika Wilsona. Črnožolta monarhija se je takrat nahajala v stiski. Vršile so se ulične demonstracije, pojavljali so se štrajki in sestradano ljudstvo v Avstriji je zahtevalo kruh. To je napotilo grofa Černina, da je po stari avstrijski in lijaški metodi vladajoče kaste napravil obljube, s namenom, da jih nikdar ne spolni. Grof Černin je varal narode v Avstro-Ogrski, lagal je vsemu svetu, ko je na videz kazal, da se ne strinja s politiko kajzerja in pruskih militaristov.

Početje grofa Černina priča, da je Avstro-Ogrska kot Nemčija sprejela v svoj program osvojitve tujih dežel ob izbruhu vojne in da danes še ni spremenila tega programa, temveč ga skuša izvesti z orožjem in brutalno silo. Namen avstrijske politike v tej vojni je očiten in jasn je, da Avstro-Ogrska ne bo popustila od te zahteve, dokler jo ne premagajo z orožjem Združene države in njeni zavezniki.

Avstro-Ogrska ni narod. V nji žive narodi, ki se tako počutijo v nji, kot jetnik v ječi. Slovanski narodi — Slovenci, Hrvatje, Srbi, Čehi, Slovaki, Poljaki in Malorusi so njeni naravni sovražniki kot Italijani in Rumunci. Habsburška rodbina je vedno smatrala avstro-ogrsko monarhijo za fevdno posestvo, narode, ki žive v nji, pa za navadne tlačane. Vsi ti narodi sedaj stresajo habsburško fevdno domeno in stremijo za tem, da ustanove samostojne države, ali da se pridružijo svojim narodnim bratom, ki že imajo izven Avstro-Ogrske svoje samostojne države.

ve. Na zunaj zgleda Avstro-Ogrska še vedno močna, ker z brutalno vojaško silo drži narode k tlom. Podobna je velikemu lončenemu maliku, ki ga razbije krepko zalučan kamen.

Pomagati je treba tem tlačnim in podjarmljenim narodom, da razbijejo lončenega malika. Ko se to zgodi, je napočila ura, da se kajzerja in pruske militariste posadi na zatožno klop pred svetovno demokracijo. Če se razbije Avstro-Ogrska, je kajzerjeva Nemčija oropana svoje najboljše zaveznice, njen odpor je tako oslavljen, da tudi zanjo udari kmalu zadnja ura.

Konzervativizem v politiki.

(Konec).

Najdalekosežnejše politično vprašanje je danes brezdvomno družabni red. Vse politične stranke se dajo deliti v tem oziru na dve ekstremni smeri. Na eni strani stoje stranke, ki so za brespojni obstoj sedanjega družabnega reda, na drugi strani pa stoji socializem. Nekatere stranke prve smeri so sicer pripravljene popraviti in preplekati luknje v sedanjem družabnem redu, pa so drugače fanatične nasprotnice vsake radikalne poplave ali pa nove moderne socialne zgradbe. Socializem pa je prinesel spoznanje, da leži korenina vsake sedanjega družabnega gorja, krivica sromaktiva itd. ravno v obliki sedanjega družabnega reda. Ker se bori socializem za preustroj slovenske družbe, zato je zasadi svojo sekuro pri korenini. Njegovi načrti, njegove tendence pomenijo najdalekosežnejše in najgloblje spremembe v človeški družbi.

Zato je socialistično prepričanje iz med vseh političnih prepričanj ono, katero daje človeku trdno zavest, da ni konservativen in reakcionaren. Socializem je tako vsestranska reformna gibanje, podirajoč in na novo graje socialni tok, da se o njem absolutno ne more trditi, da bi zagovarjal sedanjost in davil minljivost, kajti njegovi ideali so v prihodnosti. Kakor se je upiral paganski Rim novi ideji krščanstva, kakor se je upiralo pomembno rimsko kraljestvo reformaciji, kakor se je upiral absolutizem, liberalizem, tako je našel svoj upor tudi socializem od strani starejših avstrolitov, socialisti in gospodarskih nazorov ter pravicov.

Sodobne socialne tendence in silovito prodiranje socialističnih idej po celotni Evropi kaže na to, da bo tudi v tem slučaju upor konservativnih elementov popolnoma zaman. Klerikalizem, aristokracizem in absolutizem stalno propadajo; liberalizem se unika ali pa koketira z socializmom. (Tu najdemo zopet naše "svobodomislece") Zanimajo se govoriti o sintezi liberalizma in socializma v nadi, da se ustavi ves razvoj ravno pri tej dvorani sintezi. Liberalizem skuša ohraniti, kar se da, da ohraniti pred narabljajočim vsem socializmom; zato govorijo o reviziji in sintezi.

Kljub velikemu odporu konservativnih čimteljev se vrši socializacija tiho in mirno, da vseh ni ni ne zapazijo, niti ne slutijo. Podrivljanje, komunalizacija in združništvo, vse to je v blatu socialističnega značaja. Državni, deželni in občinski kolektivizem, ki se uveljavlja vedno bolj v večji meri, pomenja opuščanje zasebnega gospodarstva.

Povod se vrši socializacija in demokratizacija človeške družbe. Le nasprotnik teh dveh razvojnih smeri in pa politični analfabet te ga polja ne vidi. Eden ga ne vidi in sovraštva, drugi radi nevednosti. Da se ta proces ne izvrši prehitro, igrajo konservativni elementi ulogo reakcije. Proces se vrši celo z nezavednim sodelovanjem in proti volji antisocialistov, kajti privatno-kapitalistično gospodarstvo same ima v sebi kalik razpada in socialistične razvojne tendence, kakor je pokazal Marks v svojem "Kapitalu".

Kot zgodnja ala nastopa socializem najbolj izrazito v največji bojujoči se vrši socializem v socialdemokraciji, katere bistvene točke so brespojni demokratični, podpiranje vseh produktivnih sredstev, odprava gospodarskih razredov, enakopravnost vseh stanov in nadomestitev narodnega egoizma (nacionalizma) s solidarnostjo vseh narodov (internacionalizem). Njen boj ne velja samo interesom enega razreda, temveč celotni človeštvu.

Ona hoče odpraviti sedanjo nadvlado, privatno - kapitalističnega razreda nad delavstvom s tem, da odpravi sploh vse gospodarske razrede, ki temelje na neenakopravnosti. Ako se bori danes samo za delavski razred ni to njena krivda. Kdor zahteva enake pravice in enake življenjske možnosti za vse, se mora boriti najprej za one, katerim se je odrekelo to v največji meri in se še odrekalo.

Iz navedenega je razvidno, da socializem kakor vsaka nova ideja, ujevov preroči in apostelni so bili prega njeni od strani oborožene konservativnosti; njih nove ideje so se naslajale za izrodek blaznih ljudi, njih nazori za nesmiselne fantazije in njih načrti za senja v utopije, kajti vse je bilo za tisti čas povsem novo, nenavadno in neznano. Pojavili so se naivni in gorostasi predodski napram socialističnim idejam in se penavljajo še danes pri konservativnih ljudeh. Danes je romantična doba, ko so se morale skrivati socialistične ideje pred oboroženo reakcijo, že za nami. Ljudstvo in vlade so se privdale polagoma novih idej socializma; s neodvratljivim pronikanjem v vse vrste civiliziranih narodov se je začelo s novimi idejami računati in upoštevati njih silo. Napore in ideje, katere so začeli sejati svoje dni neustrašni prvoborci socializma, so padle na rodovitna tla, pomnile so kati in danes jih je treba le še bolj razvijati in izboljševati.

Tako je socializem internacionalna določa, ki jo 10 milijonov organiziranih pristavek se več po poravnanih in njih stvilo raste neprestano in z vedno večjo hitrostjo; vsopredno se razvijajo socialistični razredi v vseh državah in vsem svetu. Socializem je danes svetovno gibanje, ki se ne omejuje samo na posamezna, plenična in narodna, temveč razlega svoja krila na vse civilizirani svet. Tako velika in glavni potezah enotne politične smeri naša zemlja se ni nosila. Socializem je postal tako močan čimtelj, da mora vsakdo, ki ne spada s svojimi nazori v pretekla stoletja in ni kulturno kratkoviden ali slep, obrniti nanj svojo pozornost.

Socializem dokazuje svojo zgodovinsko nujnost. Moderna tehnika, industrija, promet, vse napoveduje vzhod socialističnega solca, začetek nove kulture in novega človeštva. Vse kaže na to, da na božjo, ki bi ustavila njegov triumfalni prihod in njegov je-kalni korak.

Z napredkom demokracije narasla izobrazba širokih mas; s tem se dviga kulturna stopnja povprečnosti. Vpliv zakona vtrajnosti (konservativnosti) se manjša in tako pride čas, ko bo zrela povprečnost tudi za socializem.

DOPISI.

Barberton, O. — Med ameriški Sloveni postaja vedno živahnejše gibanje, ki mu je namenjen naš narod izpod avstrijske tiranije. Med nami se je pojavila struja, ki deluje nato, da se rešimo vladne ene dinastije in priidemo pod vlado druga. Ta frakcija agahija bolj in bolj tla, ker nimajo za svoje delovanje nobene prave podlage in drugje je naš narod prazni, da bi se borili za ustanavljanje novih monarhij. Mami ameriških Slovencev se je združila okoli Slovenskega republikanskega združenja, s katerega idejami se tudi jaz popolnoma strinjam. S. B. Z. ima pred seboj velike naloge, ki je polagoma na sigurno vrši naprej. Za uspešnejše delovanje je treba utrditi to organizacijo. Z veseljem opažam ustanovljenja novih lokalnih organizacij po raznih naselbinah izven Amerike, polljanje pri-

perkov, prirejanje shodov in drugo agitatorno delo.

Kaj pa mi v Barbertonu? Ali bomo vedno spali? Ali naj bomo vedno zadnji med zadnjimi? Naš narod potrebuje tudi naše pomoči. Ali se vam ne zdi potrebno, da tudi mi stopimo v vrste naših boriteljev za svobodo našega naroda? Zdravimo se in se odzvimo klicu Slovencev in demokracije! Zamilite se in pregledite vso gigantno borbo, ki jo vrše vsi mali narodi za dosego svoje svobode. Ne strahimo se dela in truda. Če bomo gledali vse to gibanje od strani, bo naš narod potone obsojal in obsodil. Sedaj, ko je čas — se zganimo. Gasiti ogorke potem, ko je hiša že pogorela, ne pomaga.

Svetovni položaj postaja vedno bolj zamotan in uporni duh narodov proti tiranom postaja vedno močnejši. Bliza se odločilna ura usode tudi za naš mali slovenski narod. Ali bo dovolj močan, da bo premagal vse silne ovire in si zagotovil svobodno razvijanje v bodočnosti? Sam ne, pač pa v družbi drugih za svobodo se borečih narodov in s pomočjo vseh, ki se bodo potegnili za njihove zahteve in med temi moramo biti tudi ameriški Slovenci. To je, rojaki — naša največja dolžnost! Zato pa val v bojne vrste. Ne s frazami, nego le s sistematičnim delom bomo dosegli uspehe. V tem delu pa moramo sodelovati tudi barbertonski Slovenci.

Dne 24. marca se bo vršila seja delničarjev S. D. D. Na tej seji se bo gotovo razpravljalo tudi o goraj navedenem vprašanju. — Kdorkoli ima kaj čuta za svobodo Jugoslovancev, pa naj si bo še Slovence ali Hrvat, ta naj ne zamudi te seje. Narod hoče naše pomoči in mi mu jo moramo dati kolikor bo v naših močeh.

Za rimski hram so tu na razpolago tisočaki, za svobodo očetnjave naj so pa vsaj centi.

Odprti srec, odprti roke, podpiraj borbo svojih bratov!

Naj še omenim, da smo klobute v nekem lističu, ki so bile namenjene nam, odbili in sedaj padajo avtorju nazaj okoli ušes.

Pozdrav boriteljem Slovenskega republikanskega združenja.

Frank Poje.

Barberton, O. — Dne 2. marca se je vršila v Brankem domu maslova veselica, ki jo je priredila srbska dobrotno društvo Vojvodina. Jaz in moj prijatelj svojo priložnost maskirani. Ko prideva v dvorano, je bila že napolnjena občinstva, med katerim je bilo tudi precej mask. Potrudil sem se nekoliko in bil sem kmalu v prijetnem koketiranju lepo maskirane Evine hčerke. Potrudil sem se zelo srečnega in tudi dražestna je bila proti meni zelo ljubimjiva.

Ob 10. stopi na oder barbertonski kupan Bishop, ki se je zahvalil srbskemu društvu za poštvovalnost. Člani dobilec veselice je bil namreč namenjen Rdečemu križu. Potem so razdelili med maske darila in tudi mene je doletela sreča, da so me pripomali za najlepšo masko.

Ko smo odstranili maske z obrazov, so se čuli različni vzklaji in tudi jaz sem ostrmel, kajti moja dražestna je nasenkrat dobila obraz "momaka". Razume se, da se je moje navdušenje za tako devotno takoj ahladilo pod ničlo.

Dne 10. marca je priredil tukajšnji jugoslov. soc. klub koncert in igre s sodelovanjem pevskega društva "Crveni Barjak" iz Akrona, ki nam je zapelo par ljubkih pesmi. Igra "Grubovi bodo izpragovorili" je dobro izpadla. Vstopnina je bila prosta. Priredba se je vršila v dvorani vije šole (High school hall). Člani dramskega društva S. D. D. D. D. so pet pripravljene na novo predstavo. Vse stvar je dovolj dobro napreduje, kljub temu, da imamo dosti nasprotnikov, ki se poslužujejo najpodaletjih sredstev, ki jih je mogoče iznajti. Žal mi je, ker so jim odkrili vsi lasti svoje prostore za njihove umazane napade, očimo pri človeškosti "Ne-slogi" imajo še zavejce. Res, lepo se vjameja surovi napadi v klerikalni neslogi s nauki katoliške cerkve "Ljubi svojega bližnjega".

Gospod A. B., kje ste se naučili toliko različnih pavci, ki jih sipljete na naš? V znanstveno se menda ne šte take stvari. Ne, saj nam je jasno: Taki ljudski so posledice alkoholizma duhov, proti katerim ni drugega sredstva kot treznost; to se pa pri nekaterih

ljudih pogreša, tudi se ne pije nič drugega kakor vodo.

Celo vaši prijatelji pravijo, da so vaši s posrkami napolnjeni, da pisi "malo premastni". Če mi to, da si s tem delate čast, ne, tem le kar nadaljujte. Nam se morete škodovati, pač pa ne sebe.

Tudi Slovaki na zapadni strani imajo svoje "truble" s svojimi dušnim pastirjem. Sklenili so, da postavijo poleg svojega "kardela" tudi šolo, in na stavbišču, kjer bi imela stati, so posadili še drugo zvezdasto zastavo. Do tu jim je slo vse po sreči. Ko je pa prišlo vrsto finančno vprašanje, so imeli, da njihovega težko prišeloga denarja, ki so ga naložili za to šolo in ga ni; well, ne mora biti. Sedaj se govorilo, imajo denar gospod vložni na banki na svoje lastno ime. Lepo je videti sedaj nekdanje revščine, ki stoje pred cerkvijo, ko nedeljo in dvigujejo peti. Da se razjarjeni farani ne dolgočasijo, preveč, jim dela družbo tudi poljeja; tudi poljejski "voj" paljejo vedno s seboj; morda zato, če bi kateremu vsled jeze prišlo slabo, da ga odpeljejo v bolnišnico s zamreženimi okni.

Omenjenega gospoda naj Slovaki raje vprašajo, čemu mu je denar, saj vendar uči, da bo kamela lože skozi šivankino uho, kot pa bogatin v nebesa. Taki ti božji nasledniki; in potem si upajo napadati poštno ljud, ki se trudijo le za dobrobit in napredok naroda in jih zato psujejo.

Taki slučaj, da se dogodi večkrat tudi med slovenskimi farani po raznih naselbinah.

Pregovor pravi: "Zaupaj, a vidi komu." Boljše je, da vseh stvar dobro premisliš, dokler si prepozno. Ni treba, da bi misliti v tem oziru lastne izkušnje, izkušnje drugih ljudi naj vam bodo dovolj, da vas izpametujejo.

Slovenci, pustimo vse posuvske revčke pomislovalno na stran in jih ignorirajmo, mi pa polnimo s svojim delom naprej. Oni so premašni, da bi nam mogli škodovati.

John Szab.

REMARKIT SAMOKREK.

Chicago, Ill. — Sestletna Mo Sinacola se je igrala s svojim svetelnim bratcem Frankom. Igrari je Frank navel v predelu svoj samokreka, ki se mu je dopadel kot izredna igra. Navel je Samokreka na sestrico in sprostil. Krogi je zadela mati Mary v tili in jo ubila. Mati je prihitela v sobo in našla hčerko mrtvo, aliha pa v solzah.

Starši Ne hranite nabito strelnega orožja na takem mestu, da ga lahko dosežejo otroci.

176 OBE BREŠENH S PONEBROJENEGA PARNIKA.

San Francisco, Cal. — 176 sreb, ki so bile na ponesrečenem parniku "Admiral Evans", s izkrcali v Jamesu. Parnik je nasel na obrežju Alaske, rečilo do lo je pa izvril parnik "Sophia". Ko je parnik "Admiral Evans" nasel, je doblil veliko luknje svoje telo, skoti katero je vdrila voda. Stroj je bil takoj v vodo.

KAPITAN OBTOŽEN DEKATACIJE IN GOLJUFIJE.

Leavenworth, Kas. — Walter L. Biakop, kapitan pri enajstem inženirskem polku, se nahaja v poru. Obtožen je, daje pobegnil iz Camp Forta, Ga., in izvril goljufijo.

VOJNA VDOVA SKOČILA V MORJE.

Athens, Illa. — Ko je bil parnik na potu, ki je sem dopel Bernadeta, je izgubila udova loka, skaga majorja Thompsona, ki je padel v blizi na evropskem morju. Sodijo, da je skočila v morje, kajti njeno prijateljico izjavljajo, da je bila zadnje čase na melanholična.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

F. P. Pannu, Ill. — V Chicago lahko avstrijski podaniki pošljajo pismo za drugi državljanski papir neovirano. Ker se včas je v vseh državah tako, da se tiste dolžnosti državljanov papirjev, so boste morali izdati na prisojenem mestu v vsaki državi, kjer vam bode lahko dali potrebne pomenke.

